

Koulujen johtamisjärjestelmän kehittäminen ja koulujen hallinnollinen yhdistäminen

Sivistysvaliokunta 22.11.2023 § 129

Valmistelu ja lisätiedot Sivistysjohtaja Mika Silvennoinen, mika.silvennoinen(at)orimattila.fi, p. 040 541 9082, opetuspäällikkö Jarno Ovaska, jarno.ovaska(at)orimattila.fi, p. 040 844 1750

Sivistysvaliokunta 14.3.2023 § 34

Orimattilassa on tällä hetkellä 10 peruskoulua ja lukio. Rehtoreita on yhteensä seitsemän. Orimattilassa on virkarehtoreita (5) ja luottamustoimisia rehtoreita (2).

Rehtorin viranhaltijat ovat ”ammattijohtajia”, joilla erilainen työaika ja lomajärjestelmä kuin opettajilla. He kuuluvat kuitenkin OVTES:in piiriin ja heillä lähtökohtaisesti on aina myös opetusvelvollisuus. Rehtorin opetusvelvollisuuden määrään vaikuttaa ensisijaisesti koulun koko (palkkaperusteryhmät=ppr). Lisäksi paikallisesti on sovittu esim. erilaisiin hankkeisiin sekä kaupunki- ja seututasoisiin hallinto- ja kehittämistehtäviin osoitettavasta työajasta sekä mahdollisesti lisävaativuuteen perustuvasta TVA-palkkiosta. Orimattilassa kaikkien virkarehtorien opetusvelvollisuutta on pitkään ”huojennettu” erilaisin perustein ja määrin, mikä on yleinen käytäntö myös muualla.

Lisätietoja rehtorin työaikaan yms. koskevista sopimuksista: <https://www.kt.fi/sopimukset/ovtes/2020-2021/osio-b-yleissivistavakoulu-tyoaikakokeilut/peruskoulun-rehtorinviranhaltijan-tyoaika-ja-palkka>

Luottamustoimiset rehtorit ovat puolestaan opettajaviran haltijoita, jotka on määrätty hoitamaan yhden tai useamman vuosiluokkia 1-6 käsittävän koulun johtajan tehtävät. Näiden hallinnollisten tehtävien hoitoon osoitetaan työaika sekä lisävaativuudesta korvataan TVA-palkkiolla. Heillä voi olla myös kaupunki- ja seututasoisia hallinto- ja kehittämistehtäviä. Luottamustoimisten rehtorien hallinnollisten tehtävien hoitoon osoitettua työaika säätelee lähtökohtaisesti OVTES sekä toisaalta tämän ”päälle” tehdyt paikalliset ratkaisut.

Jokaisella 11 yksilöllä on nimettynä myös 1-2 apulais- tai vararehtoria. Myös heidän kohdallaan hallinnollisten tehtävien hoitoon osoitetaan työaika sekä lisävaativuudesta korvataan TVA-palkkiolla. Lähtökohtana OVTES sekä paikalliset lisät. Isompien yksiköiden (2 kpl.) apulaisrehtoreilla merkittävät huojennukset ja palkkiot. Pienempien yksiköiden apulais- ja vararehtoreilla ei ole OVTES:in lisäksi tulevia opetusvelvollisuuden huojennuksia.

Orimattilan koulujen nykyisessä johtamisjärjestelmässä on havaittu merkittäviä kehittämistarpeita:

- 1) Perusopetuksen vuosiluokkien 1-6 opetusta antavilla kouluilla on ollut käytössä ns. aluerehtorijärjestelmä, jossa yhdellä rehtorilla on ollut johdettavanaan kaksi koulua. Järjestelmässä on mm. yksiköiden välisten pitkien etäisyyksien ja käytettävissä olevan työajan vuoksi selkeitä toiminnallisia haasteita. Suhteessa toimivuuteen malli ei ole myöskään kustannustehokas (lisätietoja liitteessä 9).
- 2) Vuosiluokkien 7-9 perusopetusta antavien yksiköiden (OYK ja Jokivarsi) sekä Erkkö-lukion osalta on tarve monella tapaa tiivistää hallinnollista yhteistyötä. Nyt jokaista yksikköä johdetaan erikseen ja vaikka yhteistyötä tehdään, on toiminta/johtaminen kokonaisuuden näkökulmasta liian siilomaista. Tämä aiheuttaa tehottomuutta ja osaoptimointia esim. tilojen ja henkilöstö-resurssin käytön sekä kuljetussuunnittelun näkökulmista. (lisätietoja liitteessä 9).

Päätösehdotus

Valiokunta päättää, että:

- 1) 1.6. 2023 alkaen kaikilla perusopetuksen 1-6 luokkien opetusta antavilla kouluilla oma rehtori poislukien Pennala-Virenoja. Aluerehtori-mallista luovutaan tässä tilanteessa toiminnallisten haasteiden ja kustannustehokkuuden perusteella (Pennala-Virenoja jatkaa nykyisellä mallilla).

Lähtökohtaisesti uusi malli on kustannusneutraali, jossa olemassa olevat aika- ja TVA-resurssit kohdennetaan uudelleen paikallisesti neuvotellen (mahdollisuus hyödyntää tarvittaessa OVTES 1.6. 2023 paikallista neuvotteluvaraerää)

- 2) Valiokunta päättää käynnistää Orimattilan yhteiskoulun, Jokivarren koulun ja Erkkö-lukion osalta selvitystyön, jossa selvitetään johtamisjärjestelmän kehittämistä kolmen vaihtoehdon pohjalta:

- a. Kehitetään toimintaa nykyisen hallintomallin pohjalta
- b. Yhdistetään OYK ja Lukio hallinnollisesti
- c. Yhdistetään OYK, Lukio ja Jokivarren koulu hallinnollisesti.

Selvitystyössä tulee huomioida seuraavat näkökulmat erityisesti aineenopetuksen kokonaisuuden, ei yksittäisen yksikön näkökulmasta:

- Tehokkaampi tilankäyttö ja oppilasmäärien vähentymisen ennakointi (tod.näk. yhteen yläkouluun siirtyminen ”joka tapauksessa” vuosikymmenen lopulla opp. määrien pienentyessä)

- Henkilöstöressurssin käytön ja kuljetussuunnittelun tehostaminen (yhteiset virat, jaksojärjestelmä, koulupäivän rakenne)
 - Laadukkaan toiminnan turvaaminen ja osaavan henkilöstön pito-/vetovoima oppilasmäärien laskiessa.
 - Johtamisressurssin ja -osaamisen haavoittuvuuden vähentäminen
 - Toimiva johtamismalli, riittävä resurssi ja mahd. muutosten voimaantulon ajankohta
 - Päätökset mallista vuoden 2023 aikana.
- Lähtökohtaisesti malli on kustannusneutraali, jossa olemassa olevat aika- ja TVA-resurssit kohdennetaan uudelleen paikallisesti neuvotellen (mahdollisuus hyödyntää tarvittaessa OVTES 1.6. 2023 ja/tai 1.6. 2024 paikallista neuvotteluvaraerää).

Päätös

Valiokunta päätti, että:

1) 1.6. 2023 alkaen kaikilla perusopetuksen 1-6 luokkien opetusta antavilla kouluilla oma rehtori pois lukien Pennala-Virenoja. Aluerehtori-mallista luovutaan tässä tilanteessa toiminnallisten haasteiden ja kustannustehokkuuden perusteella (Pennala-Virenoja jatkaa nykyisellä mallilla).

Lähtökohtaisesti uusi malli on kustannusneutraali, jossa olemassa olevat aika- ja TVA-resurssit kohdennetaan uudelleen paikallisesti neuvotellen (mahdollisuus hyödyntää tarvittaessa OVTES 1.6. 2023 paikallista neuvotteluvaraerää)

2) Valiokunta päättää käynnistää Orimattilan yhteiskoulun, Jokivarren koulun ja Erkko-lukion osalta selvitystyön, jossa selvitetään johtamisjärjestelmän kehittämistä kolmen vaihtoehdon pohjalta:

- a. Kehitetään toimintaa nykyisen hallintomallin pohjalta
- b. Yhdistetään OYK ja Lukio hallinnollisesti
- c. Yhdistetään OYK, Lukio ja Jokivarren koulu hallinnollisesti.

Selvitystyössä tulee huomioida seuraavat näkökulmat erityisesti aineenopetuksen kokonaisuuden, ei yksittäisen yksikön näkökulmasta:

- Tehokkaampi tilankäyttö ja oppilasmäärien vähentymisen ennakointi (tod.näk. yhteen yläkouluun siirtyminen ”joka tapauksessa” vuosikymmenen lopulla opp. määrien pienentyessä)
- Henkilöstöressurssin käytön ja kuljetussuunnittelun tehostaminen (yhteiset virat, jaksojärjestelmä, koulupäivän rakenne)

- Laadukkaan toiminnan turvaaminen ja osaavan henkilöstön pito-/vetovoima oppilasmäärien laskiessa.
 - Johtamisresurssin ja -osaamisen haavoittuvuuden vähentäminen
 - Toimiva johtamismalli, riittävä resurssi ja mahd. muutosten voimaantulon ajankohta
 - Päätökset mallista vuoden 2023 aikana.
- Lähtökohtaisesti malli on kustannusneutraali, jossa olemassa olevat aika- ja TVA-resurssit kohdennetaan uudelleen paikallisesti neuvotellen (mahdollisuus hyödyntää tarvittaessa OVTES 1.6. 2023 ja/tai 1.6. 2024 paikallista neuvotteluvaraerää).

Sivistysvaliokunta 26.04.2023 § 48

Sivistysvaliokunta päätti edellisessä kokouksessaan 14.3. 2023 toimenpiteistä koulujen johtamisjärjestelmän kehittämiseksi. Jatkona näille päätöksille valiokunnan tulisi nyt pyytää kirjalliset lausunnot liittyen selvitystyöhön, joka koskee Orimattilan yhteiskoulua, Jokivarren koulua ja Erkko lukiota.

Esittelijä Sivistysjohtaja Mika Silvennoinen

Päätösehdotus

Sivistysvaliokunta päättää pyytää kirjalliset lausunnot liittyen selvitystyöhön, joka koskee Orimattilan yhteiskoulun, Jokivarren koulun ja Erkko lukion johtamisjärjestelmien kehittämistä.

Selvityspyynnöt päätetään pyytää seuraavilta tahoilta:

- Kaikkien kolmen yksikön oppilaskunnat
- Kaikkien kolmen yksikön henkilöstö
- Kaikkien kolmen yksikön vanhempainyhdistykset (jos olemassa)
- Orimattilan opetusalan paikallisyhdistys OOPY
- Yksiköiden muuta henkilöstöä edustavien liittojen (mm. JYTY, JHL, Tehy) plm/lm
- Hyvinvointitoimiala
- Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala
- Konsernitoimiala

Sivistysvaliokunta päättää yhdistää hallinnollisesti Orimattilan yhteiskoulun, Jokivarren koulun ja Erkko-lukion 1.8. 2024 alkaen. Uuden koulukokonaisuuden nimestä järjestetään nimikilpailu ja valiokunta päättää koulun nimen viimeistään toukokuussa 2024. Kirjallisissa lausunnoissa pyydetään arvioimaan johtamisjärjestelmän kehittämiseen määriteltyä kolmea vaihtoehtoa:

- a. Kehitetään toimintaa nykyisen hallintomallin pohjalta
- b. Yhdistetään OYK ja Lukio hallinnollisesti

c. Yhdistetään OYK, Lukio ja Jokivarren koulu hallinnollisesti.

Kirjallisissa lausunnoissa pyydetään lisäksi huomioimaan seuraavat selvitystyölle määritellyt näkökulmat erityisesti aineenopetuksen kokonaisuuden näkökulmasta:

- Tehokkaampi tilankäyttö ja oppilasmäärien vähentymisen ennakointi (tod.näk. yhteen yläkouluun siirtyminen ”joka tapauksessa” vuosikymmenen lopulla opp. määrien pienentyessä)
- Henkilöstöressurssin käytön ja kuljetussuunnittelun tehostaminen (yhteiset virat, jaksojärjestelmä, koulupäivän rakenne)
- Laadukkaan toiminnan turvaaminen ja osaavan henkilöstön pito-/vetovoima oppilasmäärien laskiessa.
- Johtamisressurssin ja -osaamisen haavoittuvuuden vähentäminen
- Toimiva johtamismalli ja oikea resurssointi
- Päätöksenteon ja voimaantumisen aikataulu

Kirjalliset lausunnot tulee toimittaa sivistysjohtajalle sähköpostitse (mika.silvennoinen@orimattila.fi) viimeistään 2.6.2023 .

Yksiköiden rehtoreille, joita mahdolliset muutokset koskisivat järjestetään erilliset YT-menettelyn mukaiset henkilökohtaiset kuulemiset elo-syyskuun 2023 aikana.

Päätös Sivistysvaliokunta päätti pyytää kirjalliset lausunnot liittyen selvitystyöhön, joka koskee Orimattilan yhteiskoulun, Jokivarren koulun ja Erkkö lukion johtamisjärjestelmien kehittämistä päätösehdotuksen mukaisesti.

Sivistysvaliokunta 22.11.2023 § 129

Orimattilan kaupungin hallintosäännön mukaan sivistysvaliokunta päättää palvelualueiden ja palveluyksiköiden perustamisesta valtuuston hyväksymien määrärahojen puitteissa (6.luku, 5 §)

Sivistysvaliokunta päätti 14.3. 2023 käynnistää Orimattilan yhteiskoulun, Jokivarren koulun ja Erkkö-lukion osalta selvitystyön, jossa selvitetään johtamisjärjestelmän kehittämistä kolmen vaihtoehdon pohjalta:

- a. Kehitetään toimintaa nykyisen hallintomallin pohjalta
- b. Yhdistetään OYK ja Lukio hallinnollisesti

c. Yhdistetään OYK, Lukio ja Jokivarren koulu hallinnollisesti.

Selvitystyössä tuli huomioida seuraavat näkökulmat erityisesti aineenopetuksen kokonaisuuden, ei yksittäisen yksikön näkökulmasta:

- Tehokkaampi tilankäyttö ja oppilasmäärien vähentymisen ennakointi (tod.näk. yhteen yläkouluun siirtyminen ”joka tapauksessa” vuosikymmenen lopulla opp. määrien pienentyessä)
- Henkilöstöressurssin käytön ja kuljetussuunnittelun tehostaminen (yhteiset virat, jaksojärjestelmä, koulupäivän rakenne)
- Laadukkaan toiminnan turvaaminen ja osaavan henkilöstön pito-/vetovoima oppilasmäärien laskiessa.
- Johtamisressurssin ja -osaamisen haavoittuvuuden vähentäminen
- Toimiva johtamismalli, riittävä resurssi ja mahd. muutosten voimaantumisen ajankohta
- Päätökset mallista vuoden 2023 aikana. Lähtökohtaisesti malli on kustannusneutraali, jossa olemassa olevat aika- ja TVA-resurssit kohdennetaan uudelleen paikallisesti neuvotellen (mahdollisuus hyödyntää tarvittaessa OVTES 1.6. 2023 ja/tai 1.6. 2024 paikallista neuvotteluvaraerää).

Sivistysvaliokunta päätti 26.4. 2023 pyytää selvitystyöhön liittyen kirjalliset lausunnot seuraavilta tahoilta:

- Kaikkien kolmen yksikön oppilaskunnat
- Kaikkien kolmen yksikön henkilöstö
- Kaikkien kolmen yksikön vanhempainyhdistykset
- Orimattilan opetusalan paikallisyhdistys OOPY
- Yksiköiden muuta henkilöstöä edustavien liittojen plm/lm
- Hyvinvointitoimiala
- Kaupunkikehitys- ja tekninen toimiala
- Konsernitoimiala

Kirjallisissa lausunnoissa pyydettiin arvioimaan johtamisjärjestelmän kehittämiseen määriteltäviä kolmea vaihtoehtoa. Lausunnoissa pyydettiin lisäksi huomioimaan selvitystyölle määritellyt näkökulmat erityisesti aineenopetuksen kokonaisuuden lähtökohdista valiokunnan aiemman määrittelemien kuuden näkökulman perusteella.

Lausuntopyynnöt lähetettiin 3.5.2023 ja kirjalliset lausunnot tuli toimittaa sivistysjohtajalle sähköpostitse viimeistään 2.6.2023. Lausunnot ovat liitteenä ja ne on toimitettu jo aiemmin sivistysvaliokunnan jäsenille perehtymistä varten.

Orimattilan yhteiskoulun henkilöstön lausunnon mukaan tilojen käytössä ja koulukuljetuksissa tehdään jo nyt yhteistyötä. Hyvin organisoitu lähijohtaminen ja rehtorin tavoitettavuus olisi varmasti edelleen valttikortti, joka mahdollistaisi pedagogisen johtamisen kehittämisen. Yhteiskoulun henkilöstön näkemyksenä kuitenkin erillisten yksiköiden tuoma etu ei ole enää olennainen, koska johtajuus on pirstaloitunutta, ja suuntaviivat puuttuvat.

Oppilasmääräkehitys ohjaa yksiköitä yhteen joka tapauksessa. Hallinnollisen yhdistämisen osalta yhteiskoulun henkilöstöä huolestuttaa, löytyykö ison kokonaisuuden hallintaan osaavaa tekijää. Samoin yhdistymiseen liittyvän työn määrä, jotta koko organisaatio olisi yhteneväinen johtamis- ja toimintamalleiltaan.

Orimattilan yhteiskoulun henkilöstön lausunnon mukaan hallintoja yhdistämällä korostuu tarpeelliseksi koettujen yhteistyön ja yhteisten toimintamallien vahvistuminen monin eri tavoin, millä olisi positiivisia kerrannaisvaikutuksia toiminnan järjestämisessä sekä mahdollisesti taloussuunnittelussa. Hallinnollisessa yhdistämisessä yhteisen rehtorin mallilla lukujärjestysten tehokkaampi laadinta yksiköiden välillä, henkilöstön joustavampi työskentely eri yksiköissä ja tilojen käytön yhteissuunnittelu mahdollistuisi nykyistä paremmin. Nykyisellä mallilla tilankäytön suunnittelu on hajautunutta, ja vaikuttaa erityisesti erityistilojen käyttöön. Henkilöstön rekrytointi olisi pitkäjänteisempää ja koordinoitumpaa, sekä todennäköisesti vaikuttaisi myös lyhytaikaisten pätevien sijaisten saatavuuteen. Aineenopettajien palkkausta ja käyttöä eri yksiköiden välillä nähdään kannattavana. Saman jaksojärjestelmän mahdollisuutta olisi tärkeää selvittää, sillä vaikutukset yhtenäisiin toimintamalleihin, opetusmenetelmiin, oppilaiden kuljetuskustannuksiin tai muihin toiminnan järjestämiseen liittyviin tekijöihin saattaisivat mahdollistaa erittäin onnistuneen lopputuloksen. Hyvän johtajan kautta nähdään mahdollisuutena, että koko kaupungin opetushenkilöstön vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet saadaan esille ja käyttöön. Tätä kautta myös lukion vetovoiman nousu voisi mahdollistua. Yhteiskoulun henkilöstö kokee tärkeänä, että edelleen yksiköiden yhdistämisen myötäkin on oltava riittävä apulaisrehtoriressurssi arjen tilanteiden turvaamiseksi kaikissa yksiköissä. Päätökset ja voimaantulo tulisivat olla voimassa ennen uuteen kouluun siirtymistä. Sen sijaan yksiköiden fyysisessä yhdistämisessä on huomioitava oppilaiden mahtuminen olemassa oleviin tiloihin, eli sen aika olisi vasta sitten, kun tilakysymykset ovat toiminnallisesti ratkaistu.

Orimattilan yhteiskoulun oppilaskunnan näkemyksenä on, että nykyisellä mallilla opetuksen tasalaatuisuus pysyisi ennallaan. Samoin oppilaskunta kantaa huolta opettajien väsymisestä, mikäli yksiköiden välille tulisi opettajien siirtymiä. Myös tiedonkulku saattaisi muodostua useammassa yksikössä hitaammaksi. Yhteiskoulun oppilaskunta näkee hallinnollisessa yhdistämisessä eduksi, mikäli koulupäivän rakenne ja oppitunnit olisivat identtisiä. Se saattaisi vähentää esim. koulumatkakuljetusten odotusaikoja. Myös siirtymä peruskoulusta lukioon olisi helpompaa, kun yhteistyötä olisi riittävästi.

Orimattilan yhteiskoulun vanhempainyhdistys Ry:n hallitus näkee tärkeänä, että käynnissä oleva väistökoulu ja tuleva muutto uusiin tiloihin 2024 tulisi rauhoittaa, ja voimavarat suunnata uuden koulun käynnistämiseen. Lausunnossa vanhempainyhdistys ei ota suoranaista kantaa eri mallien osalta, mutta toteaa, että ratkaisussa tulee huomioida rehtorille riittävä mahdollisuus läsnäoloon ja näkyvyyteen Yhteiskoulun yhteisössä, jotta arjessa näkyvät ilmiöt olisivat heti johdon tiedossa ja niihin olisi mahdollista ripeästi tarttua.

Erkko-lukion henkilöstön lausunnon mukaan nykyinen yhteistyö Yhteiskoulun kanssa on jo tällä hetkellä kiinteää. Työjärjestykset, opettajien tuntimäärät ja tilat suunnitellaan yhteisen kaavan mukaisesti ja toimintatavalla voidaan myös ennakoida irtisanoutumis- tai eläköitymisten rekrytointeja. Erkko-lukion vetovoiman lasku huolestuttaa henkilöstöä tilanteessa, jossa rehtori ei näkyisi riittävästi lukion arjessa tai hänellä olisi riittävästi aikaa lukion hallintoon.

Erkko-lukion opiskelijakunnan lausunnossa tuodaan esiin tilojen osalta se, että erillään olevissa tiloissa on parempi opiskelurauha. Lukion oman rehtorin etuina opiskelijat toteavat, että yksikön omalla rehtorilla on paremmin aikaa kohdata opiskelijoita ja hänet tavoittaa tarvittaessa. Erkko-lukion opiskelijat toteavat, että yhteisestä rehtorista voisi olla se hyöty, että rehtori olisi paremmin kärryillä myös perusopetuksen asioista.

Jokivarren koulun henkilöstön lausunnossa nykyisellä toimintamallilla nähdään monia etuja. Kaksoiskelpoisten luokanopettajien hyödyntäminen on vahvasti koulun toimintakulttuurissa, eikä sitä tulisi muuttaa opetuksen laadun kustannuksella. Pienemmissä yksiköissä oppilastuntemus on riittävää ja rehtoreiden saatavuus sekä näkyvyys kouluarjessa parempaa. Aikataulujen ja työjärjestyksen tekeminen on helpompaa. Toiminta-alueittaisen opetuksen osalta nähdään tärkeänä, että oppilaat voisivat olla samassa yksikössä koko perusopetuksen ajan. Mikäli kokonaisuutos tulisi hallitsemattomana, se johtaisi melko varmasti monen opettajan siirtymiseen toiseen kuntaan töihin. Yhtenäiskoulun pitkään kehitetyn toimintakulttuurin häviäminen on myös huolenaiheena.

Jokivarren koulun henkilöstön osalta hallinnollisen yhdistämisen nähdään mahdollistavan todennäköisesti yhteisten virkojen tehokkaamman hyödyntämisen. Mahdollisesti opettajan osaamista voisi hyödyntää alakoulusta lukioon saakka. Opetuksen laatua voisi lisätä laajempi valinnaisainetarjonta. Isommassa yksikössä kollegiaalinen tuki monipuolistuu. Muutosten osalta toivotaan tietoa mahdollisimman ajoissa, jotta henkilöstö voi varautua tulevaan.

Jokivarren koulun oppilaskunnan hallituksen sekä miniministereiden lausunnoissa yhdistymisen osalta huolta herättää mm. yläkouluun siirtyminen, mikäli opettajat eivät olisi tuttuja. Koulun johdon kosketuspinta koetaan tärkeäksi. Yhdistettäessä kouluja tämä etu mahdollisesti heikkenisi. Lausunnossa nostetaan esiin myös yhteisen rehtorin työmäärä ja työn vaikeus, kun oppilaina olisi peruskoulun 1.-luokkalaisesta lukion oppilaisiin saakka. Myös oppituntien pituuksien yhtenäistäminen mietityttää.

Jokivarren koulun huoltajista lausuntopyyntöön vastanneista osa näkee, että nykymalli on toimiva nykyisellä oppilasmäärällä. Kehitystyön tarve kuitenkin tunnistetaan ja mainintaa on mm. koulukuljetusoppilaiden odotusajoista koulujen toimiessa omilla aikatauluillaan. Jokivarren koulun huoltajista osan lausunnon

antaneista näkemys on, että yhdistämisellä taataan tasapuoliset mahdollisuudet oppilaille perusopetuksesta lukioon niin opetustarjonnan kuin sääntöjen osalta. Yhdistyminen nähdään luonnolliseksi oppilasmäärän vähenemisen myötä. Tärkeää on, että henkilöstön riittävyys ja työnjako on mietitty tarkasti.

OOPY:N (OAJ Orimattilan paikallisyhdistys) näkemyksen mukaan johtamisjärjestelmän kehittämiseksi on tarve etenkin henkilöstöjen yhdistämisen osalta, mutta sen ajan ei koeta olevan vielä nyt. Huolenaihe yksiköiden hallinnollisen yhdistämisen osalta on elinvoimaisen lukion kehittäminen, mikäli rehtorilla ei ole näkemystä ja osaamista ylläpitää lukion houkuttelevuutta. Lisäksi useampaa yksikköä johtavan rehtorin osalta työajan pelätään kohdistuvan vain sinne, jossa on suurin tarve tai tehtävän muuttuvan liian kuormittavaksi yhteiselle rehtorille.

Kaupunkikehitys- ja teknisen toimialan lausunnon mukaan yksiköiden yhdistäminen toisi parhaan lopputuloksen tilojen käytön suunnittelun ja tilatehokkuuden kannalta.

Hyvinvointivaliokunnan lausunnon mukaan valmistelun lähtökohtana oleva kehityssuunta on oikeasuuntainen ja kannatettava.

Lausunnoista ei nouse esille sellaisia uusia näkökohtia, joiden perusteella muutoksesta koituvat haitat voitaisiin arvioida kumulatiivisia hyötyjä suuremmiksi. Valmistelun kuluessa on tullut esiin useita seikkoja, jotka puoltavat erityisesti valiokunnan määrittelemän mallin c-toteuttamista. Eli yhdistämällä riittävän ajoissa kaikki kolme yksikköä saadaan myös suurimmat hyödyt. Näitä hyötyjä eritellään myöhemmissä tekstiosioissa.

Yksiköiden rehtoreille, joita mahdolliset muutokset koskisivat järjestettiin erilliset YT-menettelyn mukaiset henkilökohtaiset kuulemiset 22.9. 2023. Kuulemisiin osallistuivat ko. henkilöiden lisäksi sivistysvaliokunnan puheenjohtaja, henkilöstöpäällikkö, sivistysjohtaja sekä kuultavan mahdollisesti nimeämä tukihenkilö. Lisäksi jo 25.5. 2023 oli pidetty aiheesta yhteinen vapaamuotoinen keskustelutilaisuus yksiköiden rehtoreille ja apulaisrehtoreille sekä koko henkilöstölle teamsissä 14.3. 2023.

Tehokkaampi tilankäyttö ja oppilasmäärien vähentymisen ennakointi

Orimattilan tiedossa olevat oppilasmäärät ja etenkin vuosien 2017-2023 syntyvyys osoittavat, että kaupungissa on siirryttävä yhden vuosiluokkien 7.-9. opetusta antavan yksikön malliin kuluva vuosikymmenen loppuun mennessä. Tällöin oppilasmäärät ovat hyvin todennäköisesti pienentyneet nykyiseen verrattuna jo niin paljon, että esim. opetustunnit eivät riitä erillisten yksikön opettajille. Sama koskee myös lukiota. (Kts. Liite / tilastot)

Orimattilan yhteiskoululle valmistuu keväällä 2024 uudisrakennus, jonka maksimikapasiteetti on (Erkko-rakennuksen remontoitu 1. krs. huomioiden) n. 530 oppilasta. Arvioiden mukaan koko kaupungin 7.-9. luokkien yhteenlaskettu oppilasmäärä laskee tälle tasolla vuonna 2030. Viimeistään tuolloin Jokivarren koulun 7.-9. luokkien toiminta tulee siirtää kokonaisuudessaan Yhteiskoulun tiloihin. 7.-9. luokkien arvioitu oppilasmäärä laskee tämän jälkeen jyrkästi 2030-luvun alkuvuosina päätyen pahimmillaan alle 400 oppilaaseen vuoteen 2035 mennessä.

Jokivarren koulukiinteistö tarvitsee ison peruskorjauksen viimeistään siinä kohdassa, kun 7.-9. luokkien oppilaat siirtyvät pois koulun tiloista. Orimattilan keskustan alueen 1.-6. luokkien opetusta koskevat palveluverkkoratkaisut voivat osaltaan toimia kannustimena kiirehtiä 7.-9. luokkien toiminnan fyysistä yhdistämistä jo 1-2 vuotta aikaisemmin kuin vasta 2030. Kaupungin tilakeskuksen arvion mukaan Jokivarren ja Tönnön kouluihin tulee toteuttaa yht. n. 5,3 M € edestä korjausinvestointeja vuosien 2024-2030 välisenä aikana. Kaupungilla ei ole todennäköisesti taloudellisesti varaa molempien ko. koulujen remontoimiseen ja säilyttämiseen. Eikä laskevien oppilasmäärien vuoksi siihen myöskään ole toiminnan kannalta pakottavaa tarvetta.

Huomioitava on myös se, että Erkko-lukion käytössä olevasta rakennuksesta peruskorjattiin vuosina 2022-2023 vain osa ja myös tämän rakennuksen tilankäyttöä tulee jatkossa tarkastella kokonaisvaltaisesti osana aineenopetuksen tarpeita. Kokonaisvaltainen tarkastelu on todennäköisesti helpompaa ja hedelmällisempää yhteisessä hallinnollisessa kokonaisuudessa. Myös yhteistyön jatkaminen/päättäminen Myrskylän kunnan kanssa 7.-9. vuosiluokkien oppilaiden opetuksen osalta vaikuttaa tilankäytön tarpeisiin ja mahdollisuuksiin.

Henkilöstöressurssin käytön ja kuljetussuunnittelun tehostaminen

Vuosiluokkien 7-9 perusopetusta antavien yksiköiden (OYK ja Jokivarsi) sekä Erkko-lukion osalta on tarve monella tapaa tiivistää hallinnollista yhteistyötä jo ennen esim. 7.-9. luokkien toiminnan fyysistä yhdistämistä. Nyt perusopetusyksiköt toimivat mm. eri jaksojärjestelmässä ja erilaisella koulupäivärakenteella. Yhteiskoulun ja Erkko-lukion yhteistyö ei ole ollut riittävällä tasolla esim. lukujärjestysten laadinnassa, eikä tätä kautta yhteisten henkilö- ja tilaresurssien hyödyntämisessä.

Jokaista yksikköä kolmea yksikköä johdetaan nyt erikseen ja vaikka yhteistyötä tehdään, on toiminta/johtaminen kokonaisuuden näkökulmasta liian siilomaista. Tämä aiheuttaa tehottomuutta ja osaoptimointia. Kun yksiköiden jaksojärjestelmää ja mahdollisuuksien mukaan myös koulupäivän rakennetta yhtenäistetään, helpottaa se merkittävästi mm. yhteisten aineenopettajien hyödyntämistä.

Valiokunnan määrittelemät vaihtoehdot a ja b eivät toisi nykytilanteeseen riittävän kokonaisvaltaista muutosta myöskään

kuljetussuunnittelun tehostamisen näkökulmasta. Kolmen koulun hallinnollisella yhdistämisellä ei saavuteta välittömiä säästöjä, mutta toiminta tehostuisi edellä kuvattujen seikkojen osalta merkittävästi. Kun uudet toimintatavat ja hallintomallit on saatu ajettua sisään, merkittäviä säästöjä voidaan saavuttaa myös esim. koulukuljetusten osalta.

Johtamisresurssin ja -osaamisen haavoittuvuuden vähentäminen

Kaikissa kolmessa yksikössä toimii tällä hetkellä oma rehtori sekä opetustyön ohella hallintotehtäviin osallistuva luottamustoiminen rehtori/rehitorit. Nykyinen malli on haavoittuvainen mm. rehtorin poissaoloille. Tilanteessa jossa luottamustoiminen rehtori joutuu toimimaan pidempään rehtorin sijaisena törmätään haasteisiin mm. ajankäytön, osaamisen ja järjestelmäoikeuksien kanssa.

Jos koulut päätetään hallinnollisesti yhdistää, tulee koululle nimetä yksi toiminnasta vastaava rehtori (perusopetuslaki 37 §, lukiolaki 57 §). Koska koulujen operatiivinen toiminta jatkuu ainakin toistaiseksi entisellään, tulee kaikille nykyisille rehtorinviran haltijoille tarjota vähintään virka-apulaisrehtorin tehtäviä, eikä täytettäviä virkoja voi/tarvitse laittaa sisäiseen tai julkiseen hakuun. Tässä tapauksessa valiokunnan tulee esittää kaupunginhallitukselle, että jäljelle jäävät kaksi nykyistä rehtorin virkaa muutetaan apulaisrehtorien viroiksi. Näiden virkojen nykyisten viranhaltijoiden kanssa jatketaan toimia heidän siirtämiseksi perustettaviin apulaisrehtorin virkoihin (Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointi-alueella, laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta §24, §37,).

Kolmen yksikön yhdistetyssä mallissa toimisi yksi rehtori sekä kaksi virka-apulaisrehtoria. Tämä kolmen ammattijohtajan malli on selvästi parempi johtamisresurssin ja -osaamisen haavoittuvuuden vähentämiseksi. Myös malli b toisi asiantilaan parannusta, mutta olisi vähemmän tehokas lukion erityispiirteiden vuoksi.

Nykyisten luottamustoimisten apulaisrehtorien osaaminen ja hallinnollinen työpanos on erittäin tarpeellista myös jatkossa. Suunnitelman mukaan he jatkaisivat pääasiallisesti nykyisillä järjestelyillä lukuvuoden 2024-2025 loppuun saakka. Tämän jälkeen johtamisrakennetta ja johtotiimin tehtävänjakoa tarkistetaan rehtorin ja opetuspalveluiden yhteistyössä laatiman esityksen pohjalta. Esityksen laadinnassa tulee osallistaa myös oppilaita, henkilöstöä ja yksikön johtotiimiä.

Laadukkaan toiminnan turvaaminen ja osaavan henkilöstön pito-/vetovoima oppilasmäärien laskiessa

Oppilaiden ja oppilasryhmien merkittävä vähentyminen uhkaa koulujen laadukkaan toiminnan edellytyksiä kun päteville opettajille ei ole enää tarjota riittävää määrää opetustunteja. Tämä riski koskee kaikkia kolmea yksikköä. Hallinnollinen yhdistäminen takaa paremman kokonaisnäköyksen esim. rekrytointien ja lukujärjestysten

suunnitteluun. Yhdistämällä kolmen nykyisen yksikön tarpeita tehokkaammin voidaan niissäkin oppiaineissa joissa oppituntien määrä on vähäinen, tarjota kokonaisuutena riittävä määrä työtä päteville nykyisille/tuleville opettajille. Hallinnollinen yhdistäminen ei ole siis uhka esim. lukiolle vaan päinvastoin keino turvata oman lukion tulevaisuutta.

Toimiva johtamismalli, riittävä resurssi ja mahd. muutosten voimaantulon ajankohta

Täydellisesti toimivaa johtamismallia on vaikea luoda ulkoa käsin ja etukäteen. Olennaista on varata riittävästi resurssia haastavan muutosvaiheen läpivientiin. Yksikön rehtoriksi valittavalla henkilöllä tulee olla mahdollisuus keskittyä toimintakulttuurin uudistamisen lisäksi kokonaisuuteen perehtymiseen sekä johtamisjärjestelmän jatkokehitykseen.

Valmistelussa on arvioitu eri vaihtoehtoja muutoksen laajuuden ja aikataulun suhteen. On todennäköisestä, että valiokunnan määrittelemien vaihtoehto a:n ja b:n pohjalta ei saavutettaisi riittävää toiminnan tehostumista. Kun hyvin suurella todennäköisyydellä on edessä joka tapauksessa siirtyminen yhden yläkoulun malliin, onärkevintä muuttaa hallintoa siten, että muutos voidaan tehdä mahdollisimman ennakoivasti ja tuloksellisesti. Siksi valiokunnalle esitetään kaikkien kolmen yksikön hallinnollista yhdistämistä 1.8. 2024 alkaen.

Muutoksen voimaantulon vaihtoehtoina on keskusteltu myös ajankohdista 1.1. 2024 tai 1.1.2025. Tammikuu 2024 tulee kuitenkin liian nopeasti ja tammikuu 2025 siirtää muutoksen valmistelua liiaksi. Lukuvuoden aloitus on luontevin ajankohta käynnistää uusi kokonaisuus, mutta yleisesti toiminnan näkökulmasta myös muut ajankohdat olisivat toki mahdollisia.

Tulevan yksikön rehtorin valinnasta tulee päättää samassa yhteydessä kun koulujen mahdollisesta hallinnollisesta yhdistämisestä. Vaikka tulevan rehtorin toimivalta kokonaisuuden osalta alkaisikin vasta 1.8. 2024 alkaen, on erittäin tärkeätä, että hänellä olisi mahdollisuus riittävässä määrin osallistua kevään 2024 aikana tehtävään lukuvuoden 2024-2025 suunnitteluun ja rekrytointeihin. Muuten uudistusten käynnistämisessä menetetään näiltä osin kokonainen lukuvuosi.

Arviot vaikutuksista

Koska kyseessä on koulujen mahdollinen hallinnollinen yhdistäminen joka ei vaikuta palveluiden saatavuuteen tai suoraan käytännön toteutukseen, ei valmistelussa ole laadittu esim. erillistä lapsivaikutusten arviointia. Orimattilassa toteutettiin huhtikuussa 2023 laaja verkkoaiivorihi, jossa vastaajat kutsuttiin nykyiset ideoimaan Orimattilan perusopetuksen tulevaisuutta. Osallistujista noin 1600 oli oppijoita ja 490 aikuisia, heistä puolet huoltajia ja noin 30 prosenttia perusopetuksen henkilöstöä. Sivistysvaliokunta päätti

12.9. 2023, että kyseisen osallistamisprosessin tuloksia voidaan hyödyntää osana lapsivaikutusten arviointia esim. palveluverkkoselvityksessä.

Verkkoavoriihen tulosten mukaan perusopetuksen nykytilassa nähdään paljon hyvää, mutta myös epävarmuutta ja huolta tulevasta kehityssuunnasta. Etenkin aikuiset vastaajat nostivat esiin huolenaiheen siitä, että opetuspalveluiden kehityssuunta tuntuu epäselkeältä. Kaivataan tietoa ja askelmerkkejä tulevaisuuden kehityksen suunnasta. Erityisesti resurssien riittävyys, opetuksen laadun varmistaminen ja opettajien määrä sekä pysyvyys mietityttävät. Nuoret puolestaan nostavat enemmän esiin koulunkäynnin haastavuuteen, organisointiin ja koulun kuormittavuuteen liittyviä haasteita.

Nyt esitetyllä hallinnollisella muutoksella ei voida arvioida olevan merkittäviä negatiivisia vaikutuksia kuntalais-/lapsivaikutusten näkökulmasta. Päinvastoin, muutoksen ydin tähtää olemassa olevien resurssien tehokkaampaan hyödyntämiseen ja esim. pätevän opetushenkilöstön turvaamiseen. Samoin reagoimalla riittävän ajoissa tulevassa olemaan muutoksen (oppilasmäärien merkittävä pientyminen ja kiinteistöhaasteet) luodaan kaikkien kannalta selkeämpää ja ennakoitavampaa kuvaa tulevaisuudesta. Isomman yhteisen kokonaisuuden etuina voidaan nähdä myös kattavat moniammatilliset resurssit ja tätä kautta avautuvat mahdollisuudet esim. nykyistä joustavampiin oppimista ja oppimisen tukea koskeviin järjestelyihin. Myös erilaisia oppimiseen liittyviä valinnaisuuksia (esim. valinnaisaineet/-kurssit) voidaan edelleen säilyttää/lisätä.

Esitetyllä muutoksella ei voida katsoa olevan merkittäviä ympäristö- tai yritysvaikutuksia. Muutoksen yhtenä tavoitteena on välillisesti kehittää koulukuljetussuunnittelun tehostamisen edellytyksiä, millä voidaan arvioida olevan myönteisiä ympäristövaikutuksia. Tämä voi aiheuttaa myöhemmin vaikutuksia kuljetusalan yrityksille toisaalta tulovirtojen pientymisen, toisaalta logistiikan tehostumisen kautta.

Esitetyllä muutoksella voidaan arvioida olevan pääasiassa positiivisia organisaatio-, henkilöstö ja talousvaikutuksia, joita on eritelty aiemmissa kappaleissa.

Esittelijä Sivistysjohtaja Mika Silvennoinen

Päätösehdotus

Sivistysvaliokunta päättää yhdistää hallinnollisesti Orimattilan yhteiskoulun, Jokivarren koulun ja Erkko-lukion 1.8. 2024 alkaen. Uuden koulukokonaisuuden nimestä järjestetään nimikilpailu ja valiokunta päättää koulun nimen viimeistään toukokuussa 2024.

Päätös Sivistysvaliokunta päätti yhdistää hallinnollisesti Orimattilan yhteiskoulun, Jokivarren koulun ja Erkko-lukion 1.8. 2024 alkaen. Uuden koulukokonaisuuden nimestä järjestetään nimikilpailu ja valiokunta päättää koulun nimen viimeistään toukokuussa 2024.

